

Drengen i plastikposen – Bernt Jakob Oksnes. Dagbladet

<https://www.dagbladet.no/spesial/gutten-i-plastposen/kapitler/kapittel-1/>

KAPITEL 1

SKRIGENE FRA KIRKEGÅRDEN

”Jeg står ved døren og banker på.

Hvis nogen hører min stemme og åbner døren,

vil jeg gå ind til ham,

og vi skal spise sammen som venner”

JOHANNESÅBENBARINGEN 3, 20

Det er, mens han står ved gravstøtten, at han hører den mærkelige lyd. Først tror han, at den kommer fra fuglene i træerne på kirkegården. Men lyden minder om små skrig – eller er det klynken?

Tor Schou Nilsen (58) står og ordner sine svigerforældres grav på Vestre Aker Kirkegård i Oslo. Klokken er næsten halv 12 om formiddagen tirsdag den 8. oktober 1991. Ud på dagen vil det blive mildere, men lige nu er der rimfrost i gravlundens græs.

Schou Nilsen luger ud i gravens visne sommerblomster. Han lægger vintergrønt og ædelgran, klokkelyng og den hårdføre hedelyng, som blomstrer til langt ud på vinteren i lilla og lyserød. Farverne vil holde sig, selv når frosten og sneen snart lægger sig over byen. Det er en yndet plante på kirkegården om efteråret: stærk og udholdende, når andre vækster betakker sig.

Men lyden vil ikke forlade Tor Schou Nilsens hoved. Nu hører han den igen. Den kommer fra et sted bag ham. Han vender sig om, og noget siger ham, at han skal gå efter lyden. Så er det, at han får øje på en bylt 10-15 meter længere oppe ad bakken. Det er en bærepose, som ligger halvt skjult i en pæonbusk ved gangstien, der går ned mod Blindernveien. Det

må være den, klynkene kommer fra. Det må være nogle kattekillinger, som nogen har sat ud for at dø på kirkegården. Sikke noget, at nogen kan få sig selv til at gøre sådan mod dyr, tænker han. Eller er det mon en kat, som er kommet til skade?

Tor Schou nærmer sig. Plastikposten er blodstænket. Den har små pletter af blod. Han bøjer sig ned, tager fat i posens hank og ser, at der er en anden pose indeni med knyttede bærehanke. Mens han arbejder med at få knuden op, kommer der halvkvælte skrig nede fra posen.

Knuden går op, og plastikhankene glider fra hinanden. Idet Tor kigger i posen, ser han det: Det er et menneske. Et levende, blåfrossent spædbarn.

”Ser jeg syner?” tænker Tor Schou Nilsen. ”Er jeg blevet gal?”

Han ser sig omkring. Kirkegården er tom for mennesker. Her er helt stille. Det eneste, der skærer sig gennem luften, er disse klynk. Han tænker: ”Jeg kan ikke få liv i en nyfødt baby på dødens rand. Det klarer jeg ikke alene.”

11:28

Rådvild bliver Tor stående. Han tør ikke tage fat i babyen. Han frygter, at den kan dø af hans blotte berøring.

Er her ikke nogen, som kan hjælpe?

Så løber Tor op ad bakken mod kirken, så hurtigt han kan.

Knasende efterårsløv dækker gravlunden, og de blade, som endnu ikke har sluppet taget, klamrer sig til grenene eller blafrer i vinden. Der ligger tusindvis af røde, gule, orange og lilla blade hen over gangstien og jorden rundt om kirken, som om efteråret vil skjule noget, der engang fandtes.

Det meste af kirkegårdsgræsset er forvandlet til et raslende tæppe af efterårsløv under fødderne på Tor Schou Nilsen, mens han løber af sted.

Arne Larsen fra West parketsliberi er i gang med at slibe gulvet i menighedshuset ved kirken. Han har lige sat sig ned for at holde pause, da han ser en mand komme styrtende hen imod sig og vifte med hænderne. Pludselig råber manden noget, ophidset og forpustet.

"Halløj! Jeg har brug for hjælp! Der ligger en plastikpose nede ved en af gravstøtterne, og det lyder, som om der er en katteunge inden i eller en lille hund. Men måske er det en ..."

Larsen ser på ham og tror ikke, at manden er rigtigt klog.

"Hvad er det dog, du siger?!"

"Jo altså! Der ligger noget og piber inden i posen! Der er en lyd i den!"

I nogle sekunder tvivler Schou Nilsen på sin egen synsoplevelse. Var det virkelig en baby? Han var så uforberedt, og det hele var så svært at begribe. Det er derfor, han moderer sig lidt. Men det *var* jo en baby! Åh Gud, det måtte være et barn.

Han løber nogle meter videre, gennem dørene på kontoret på bagsiden af kirken. Der er folk her! Tak og lov.

"Jeg har fundet en nyfødt baby i en pose i et buskads nede på kirkegården! Nogen må ringe til politiet og lægevagten," fremstammer han.

Det er kirkens klokke, Berit Pihl Johansen, han siger det til. Hun tænker, at han er konfus. Hun synes, det lyder for skørt.

"Hør her! Vi er nødt til at løbe derned med det samme!" råber Schou Nilsen og hiver efter vejret.

11:32

Siden 1855 er sørgende og sortklædte mennesker kommet herhen på kirkegården og har grædt over liv, som ikke længere findes. Der hviler mange tusinde døde i jorden her: kendte billedmalere og pianister, ministre og fodboldspillere. Men flest helt almindelige, tapre mennesker, som er døde fra deres kære: en bror, en datter, en far, et spædbarn.

Lige nu handler det ikke om de døde, men om en levende baby, der ligger i en pose på græsset. Et liv, som knapt nok er begyndt. Klokkeren og parketsliberen løber sammen med Tor ned til kirkegården. Tor Schou Nilsen peger og viser de andre, hvor bylten ligger ude i kanten af gangstien. Han er helt ødelagt.

De kigger ned i plastikposen. Arne Larsen ser blodet først. Så ser han et nøgent, nyfødt spædbarn. Den uvaskede baby skrider ikke. Der kommer ikke en lyd fra den.

Men dér er der en lille bevægelse.

”Der er liv i den! Den lever.” siger Berit.

”Åbn posen! Babyen skal have luft!” råber Arne Larsen.

De er bange for, at spædbarnet skal blive kvalt af plastikken og ikke kunne få vejret. De løsner op for posen og udvider den ved bærehankene. Så begynder barnet at skribe.

Arne Larsen kan mærke, at han er ”rasende”. Hvordan kan nogen finde på at efterlade barnet på den måde? Så kommer han i tanker om det:

”Det kan være en fortvivlet sjæl, som går rundt på kirkegården, og som har født barnet her. Skal vi prøve at spærre gravlunden af?”

Men der er ikke tid. Berit løfter forsigtigt barnet op fra jorden, hvor det stadig ligger i posen. Hun holder det tæt ind til sin egen krop.

”Det har brug for hjælp omgående. Barnets liv står på spil!” siger hun og tænker på sin faste læge, som holder til få minutters kørsel væk i Ullevål Hageby. Det må være dér, den nærmeste hjælp findes?

Der er kun nogle hundrede meter derop. Hun kan løbe hele vejen derop med barnet – men så er det måske for sent.

”Vi må have fat i en bil i en fart!” udbryder hun.

Hun bærer babyen i posen ind mod sin barm, hen mod gravlunden og op ad bakken tilbage mod kirkekontoret. Hun griber godt fat i barnet og støtter dets nakke og hoved med sin ene hånd, ligesom dengang hun bar sine egne børn.

Parketsliber Larsen kaster et blik på sin varevogn. Der er alt for meget lak og farligt svineri for en baby derinde, tænker han. I samme øjeblik kommer en bil rundt om hjørnet, og Larsen genkender chaufføren. Det er en fra hans arbejde.

Han går ud på vejen, vifter med hænderne og får ham stoppet. Erland Døvik (65) er på vej ind for at se, hvordan det går med kollegaerne, sådan som han ofte gør, efter at han er blevet pensionist. I dag skal han også levere lak til gulvsliberne i Larsens firma.

”Jeg har brug for et lift til lægen lige med det samme!” siger Berit.

De to andre støtter hende på vej ind i bilen med barnet.

”Bare kør! Kør!” råber hun. ”Til Ullevål Hagebys lægecenter!”

11:39

Døviken forstår alvoren. Han bander frem for sig, da han indser, hvad det er, kvinden bærer med sig. Han kører for fuld fart, mens Berit Pihl Johansen dirigerer ham ned ad gangstien på kirkegården.

”Op den vej!” råber Berit Pihl Johansen.

Døviken svinger ind på Sognsveien op mod John Colletts Plass, op ved sporvognsvinget på Ullevål. På passagersædet sidder Berit og holder babyen. Den ligger stadig i de blodige plastikposter, men hun kan mærke hovedet og overkroppen hvile mod sin underarm.

”Ikke lade babyen blive kvalt af plastikposen! Den må bare ikke blive kvalt!” tænker hun og udvider posens åbning endnu mere.

”Trækker babyen stadig vejret?” tænker Berit. Der kommer ikke megen lyd fra den nu. Det lille menneske er ude af stand til at redde sig selv, men giver et nyt klynk fra sig.

Det er en dreng, kan hun skimte. Hovedet glinser, ansigtet er rynket og øjnene lukkede.

Berit pakker sin jakke rundt om poserne, som omslutter babyen. Hun er forskrækket, men behersket. Babyer skal jo ikke være i plastikposer! I det næste sekund tænker hun alligevel, at det iskolde spædbarn har det bedre i plastikposen. ”Når nu jeg ikke har andet at tilbyde.” Nu handler det bare om at bjærge det liv, som ligger der i skødet på hende. Hun mærker babyens vægt, dens arme og fødder gennem plastikken. Hendes håndflade dækker næsten hele den lille krop.

Erland Døviken kører i høj fart op ad Sognsveien de få meter, der mangler hen til lægecenteret.

”Bare kør videre! Vi er der snart,” råber Berit til chaufføren.

Erland kaster et hurtigt blik mod passagersædet. Han kan ikke se babyen. Han kan bare høre de svage lyde, der kommer fra den.

Han er selv bedstefar til seks børnebørn og holder meget af børn.

”Det er dog for grusomt. Hvad får nogen til at gøre sådan mod en baby?” udbryder han.

De er fremme på tre-fire minutter. Nils Henrik Abels Vei 2. Døviken bremser op lige foran døren til lægecenteret. Berit Pihl Johansen løber op ad trappen til anden etage med barnet i hænderne.

11:43

Det er bioingeniør Unni Anker-Nilssen, som sidder i receptionen.

”Kom, Unni! Kom og hjælp mig.”

Først forstår Unni ikke, hvad der sker. Hun tror, at Berit, som er et af lægekantorets faste patienter, må have brækket armen, siden hun holder den sådan stukket ind i en plastikpose. Men så ser hun det. Hun kan skimte hovedet og håret og ansigtet på et spædbarn nede i posen. Hun ser med ét øjnene på en stor, blodig baby.

Berit rækker hende posen.

”Herind!” råber Unni.

Hun løber ned ad gangen med spædbarnet i hænderne, forbi laboratoriet og ind til lægen, som er hendes mand. Berit følger efter. Unni lægger posen med babyen på en undersøgelsesseng.

Lægen Jan Anker-Nilssen farer sammen, men tager skånsomt barnet ud af posen med det samme. Det må være helt nyfødt, tænker han.

”Det var en mand, som fandt barnet i plastikposen nede ved kirken,” forsøger Berit at forklare.

Lægen har forestået mange barnefødsler. Han har sågar taget imod sin egen søn. Men det her er helt anderledes.

”Er barnet i live? Trækker det vejret?” vil han vide.

Han kan se, at det trækker vejret svagt og med besvær. Han kan også mærke, at barnet er meget koldt.

Tiden er knap. Et nyfødt barn kan ikke overleve ret længe nøgen i en plastikpose ude i den norske efterårskulde, ved han. Det kan ikke tåle ret meget afkøling, før situationen bliver kritisk.

”Vi må skynde os!” siger Jan Anker-Nilssen.

Lægen vasker hurtigt hænderne. Så frotterer han den lille, glatte krop: Han gnider kroppen, så kraftigt han kan, og varmer den med sine hænder for at øge blodtilstrømningen. Jan Anker-Nilssen lytter til barnet med stetoskopet, før han pakker det ind i et tæppe.

Babyen skriger lidt lige så stille.

”Vi må se at få barnet til Ullevål sygehus med det samme!” siger lægen. ”Ring 113!”

Jan Anker-Nilssen mener, at det er det eneste rigtige. Unni ringer 113, den akutmedicinske nødtelefon, og sender bud efter ambulance og politi.

113 får meldingen om fundet af babyen klokken 11.47. Kriminalvagten får besked to minutter senere. De vil knapt tro deres egne ører.

Babyen har ikke engang fået navlestrengen klippet over. Den hænger stadig sammen med moderkagen, som ligger i posen. Den er fuld af liv og blod fra kvinden, som fødte dregebarnet for en time eller fire siden.

Unni rækker lægen to sterile pincetter og en saks. Der burde have været en far her og gøre det, tænker Unni, idet lægen fæstner de to tænger til navlestrengen og klipper forbindelsen til moderkagen over.

Ambulancen er fremme i løbet af syv minutter. En af ambulanceredderne får barnet i armene indhyllet i tæppet. Ambulancehaufføren tager plastikposen med moderkagen og resterne af navlestrengen med. De iler gennem venteværelset, hvor patienterne skrækslagne bevidner dramaet.

11:54

Babykroppen ligger i favnen på en mand fra sundhedsvæsnet om bord på en ambulance. Chaufføren kører temmelig hurtigt de 500 meter tilbage ad Sognsveien, ind til venstre ved Kirkeveien og ud på Thulstrupsgate mod Ullevål sygehus. Der er flere tegn på, at babyen har svært ved at få vejret.

Vil det slutte her? Vil drengebarnet ikke klare den? Hvad med alt det, han har til gode? Skal han slet ikke opleve at møde nogen, som elsker ham, og som han selv elsker? Listen over alt det, han burde få lov at opleve, er lang. Listen over alt det ugjorte er uendeligt skrøbelig og trist, hvis man dvæler ved den.

To lykkelige forældre skulle have grædt sammen og ringet rundt til familien. De skulle stolte have taget billeder af vidunderet, og snart skulle morens veninder været kommet og have beundret babyen. Snart skulle de have forladt hospitalet sammen med barnet, de skulle have startet bilen og være kørt hjemad og være begyndt på livet.

I en retfærdig verden ville drengen snart have holdt fast i et bordben og langsomt rejst sig op at stå, og så ville han med opspilede øjne og stolthed være gået de første skridt hen over gulvet i en lejlighed i Oslo. Han ville have lært at sige sin mors navn, og hun ville have krammet ham varmt og strøget ham over ryggen, til han faldt i søvn.

Moren ville måske have læst et eventyr højt for ham, og de ville være taget på ture med barnevognen ned ad Hegdehaugsveien. Faren ville have set ham lege og spille bold, og faren ville aldrig være blevet træt af at se på sit barn, som altid ville charmere ham.

Til tider ville tingene selvfølgelig være svære, for livet ville også bringe drengen smerte. Og den dag, hvor nogen flåede hans hjerte fra hinanden, ville måske også komme. Den dag ville hans mor og far stadig være der til at elske ham.

Men lige her og nu i en ambulance på vej mod et hospital i Oslo virker alt det meget fjernt. Babyen læner hovedet mod det eneste trygge sted, den har: ambulancemandens voksne krop, som holder den i sine arme.

Nede på kirkegården ryster Tor Schou Nilsen stadig efter anstrengelsen. Men han føler også lettelse over, at der var nogen til at hjælpe. Han ved ikke, hvad han ellers ville have gjort. Nu håber han bare inderligt, at barnet vil klare sig.

Længere væk blandt gravene bliver Arne Larsen og to af de andre enige om, at de skal gå en runde i gravlunden. De har tid nu. Også selv om gulvsliber Larsen stadig er i chok og dirrer over hele kroppen.

”Måske befinder der sig et ulykkeligt kvindemenneske her et sted. En mor,

som er ude af balance,” siger han.

De går rundt og kigger i buske og træer rundt om på kirkegården, men finder ikke nogen.

Snart omkranser politiet kirkegården. Polititeknikerne fra gerningsstedsgruppen og hundetjenesten finkæmmer gravlunden. De undersøger skraldespande, hvor der normalt ligger visne blomster. Politiets schæfere snuser sig igennem hele gravlunden for at finde spor efter barnemoren. Ved kirkegårdsporten holder to uniformerede betjente vagt. De bruger en politibil til at spærre gravlunden af med. Mellem gravstøtter og kors arbejder teknikerne koncentreret, bærer kufferter ind med kriminalteknisk udstyr og foretager grundige undersøgelser rundt om stedet, hvor det efterladte barn blev fundet. En af dem lyser med en lommelygte ind i en hæk, mens walkie-talkiesignalerne knaser hen over kirkegården.

Også efterforskerne på Oslos politigård bliver mobiliseret. Hvad er der sket? Er der tale om et drabsforsøg? Hvem er babyen? Hvor kommer drengen fra? Hvor er hans mor? Og hvor er faren?

Tre kvarter tidligere lå babyen nyfødt i en pose på kirkegården her og skreg. Hvad ville der være sket, hvis drengebarnet ikke havde orket fylde de små lunger og græde, så det kunne høres? Det var nok et instinktivt råb om hjælp, for disse primalskrig kom vel fra et urdyb og en følelse af at være forladt. Hvad ville der være sket, hvis han ikke havde formået at give lyd fra sig?

Det er ikke umuligt, at plastikposen så ville være endt i affaldet oppe ved kirken. Den ville være blevet smidt i den store container, og skraldefolkene ville være rykket ind og have standset skraldebilen, de ville have tømt containeren med posen, der ville have ligget sammen med haveaffaldet og plastikemballagen, de visne sommerblomster og jordresterne, al den forladte gravpynt, englefigurerne og et hjerte, hvor der stod 'Tænk på dig'. Han ville være røget ud sammen med efterladenskaberne fra gravlunden, alt det som folk smider ud, fordi de ikke længere vil have det eller kan bruge det.

Posen med barnet i ville efter al sandsynlighed være blevet kørt væk, af sted til et affaldsanlæg et sted i Oslo, hvor posen og barnet ville være blevet destrueret og brændt til aske på en losseplads.

12:01

Ambulancen er fremme ved Ullevål sygehus. Det er Asbjørn Langslet (51), børnelæge og professor, som tager imod barnet på intensivafdelingen for nyfødte. Han får barnet i armene. Det er pakket ind i et uldtæppe og ellers helt nøgent – og stadig ikke vasket efter fødslen.

De to sygeplejere støder også til. De lægger barnet ned på et tæppe med det samme og sørger for frie luftveje. Babyen lever endnu. Han er fuldbåren og normal i størrelsen.

Lægerne foretager de første undersøgelser og måler hans kropstemperatur. Termometeret viser 29 grader.

Babyen har svært ved at få vejret. Det er den slags, man er bekymret for ved stærk nedkøling af nyfødte, hvor bevidstheden og vejrtrækningen bliver reduceret. Lungekarrene vil blive ved med at knibe sig sammen ligesom i fostertiden, hvor moderkagen var der. For lidt blod vil nå igennem lungerne til barnet og hindre det i at få tilstrækkeligt med ilt og udskille kuldioxid.

Babyen bliver øjeblikkeligt lagt i en kuvøse med varmetilførsel. Sygeplejernerne skruer temperaturen to grader over standardindstillingen. Drengen skal også have hjælp til vejrtrækningen, og de skruer op for ilten i kuvøsen, der bliver tilført gennem en plastikslange fra et udtag i væggen. Det vil forhåbentlig gøre det nemmere for barnet at få vejret.

Det er yderst farligt for et nyfødt barn at blive udsat for kulde i længere tid, fordi det nyfødte barn helt mangler evnen til at holde på kropstemperaturen og øge den. Et spædbarn har ikke meget underhudsfedt og mister megen varme gennem sin tynde hud.

En sygeplejer stikker en nål ind i fingeren på babyen og henter nogle dråber blod ud. Prøven viser forhøjet CRP, som måler, hvor meget betændelse der er i kroppen. Det lille, nyfødte drengbarn har allerede symptomer på en infektion. Men lægerne er ikke sikre, for forekomsten af hvide blodlegemer er ofte høj hos nyfødte, og nedkøling kan i sig selv øge CRP'en og gøre kroppen mere udsat for betændelsestilstande. Men babyens forfatning ved indlæggelsen gør, at de straks giver ham antibiotika.

I kuvøsen, den smalle boks med de gennemsigtige vægge, ligger babyen nøgen iklædt kun en lille ble, så den er nem at observere. Den får en hue på hovedet og et tæppe over sig.

Der er megen virak inde på intensivafdelingen for nyfødte. To læger og to specialsygeplejere står bøjet over den lille krop.

Her er, hvad sundhedspersonalet står over for: Barnet er blevet nedkølet gennem to stadier allerede. Først den milde hypotermi fra 35 til 32 grader og derpå videre gennem den moderate hypotermi ned til 30 grader.

Den nedkøling er farlig nok i sig selv. Når kropstemperaturen falder ned mod 30 grader, er vejrtrækningen svag og pulsen svær at mærke. Hjertets evne til at trække sig sammen er svækket og huden iskold. Men det er ikke bare det. Nedkølingen påvirker også hjernen. Barnet begynder at nærme sig koma.

I teorien er barnet bevidstløst og ubevægeligt ved 28 til 30 grader. Hjertestop kan hurtigt indtræde ved, at hjertekamrene flimrer eller stopper helt. En temperatur på under 28 grader kan give betydelige forstyrrelser i organsystemet og alvorlige cirkulationssvigt.

Babyen er der næsten

29 grader kold

Oversat fra norsk til dansk af Sara Høyrup